

INAUGURACJA PROGRAMU „KULTURA” I START PROJEKTU HERITOLAB

Posted on 23 kwietnia 2026

Za nami uroczysta inauguracja IV edycji Programu „Kultura”, finansowanego z Funduszy Norweskich i EOG na lata 2021-2028, która odbyła się w Zamku Ujazdowskim w Warszawie. Podczas wydarzenia zaprezentowano strategiczny projekt Narodowego Instytutu Dziedzictwa – HeritoLAB, który wprowadza do Polski innowacyjny model proaktywnej opieki nad zabytkami.

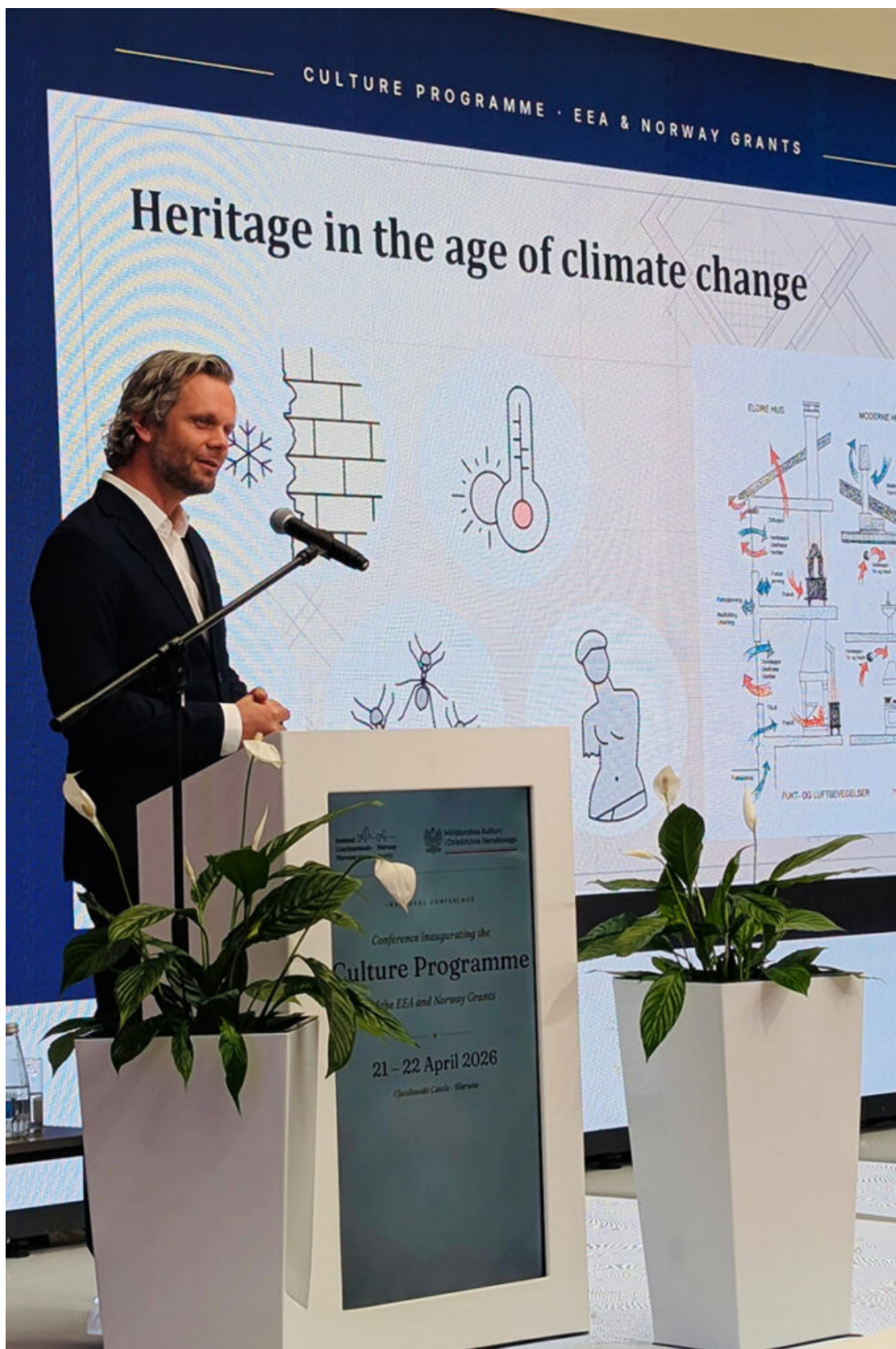
W konferencji inauguracyjnej uczestniczyli przedstawiciele rządów i instytucji z Polski, Norwegii oraz Islandii, w tym Podsekretarz Stanu w MKiDN Marek Krawczyk oraz wiceministra kultury i równości Królestwa Norwegii Trude Storheim. Na realizację programu przeznaczono ponad **106 mln euro**, co stanowi wzrost o 20% względem poprzedniej edycji. Głównym celem inicjatywy jest zwiększenie uczestnictwa w kulturze, ochrona dziedzictwa oraz zacieśnienie współpracy międzynarodowej.

Wśród czterech projektów predefiniowanych znalazł się **HeritoLAB – Mobilny Audyt Zabytku**, na który przeznaczono 1,8 mln euro.

Projekt przedstawił: Anna Maria Cymborowska-Waluś (NID) oraz Vegard Berggård (Riksantikvaren). Ponadto w części podsumowującej obrady Maria Badeńska-Stapp (NID) zaprezentowała szereg zagadnień związanych z rolą dziedzictwa kulturowego, jaką pełni w procesach rewitalizacji.

fot. Aleksandra Szczepańska/NID

fot. Aleksandra Szczepańska/NID

O projekcie

Projekt HeritoLAB to pilotażowa inicjatywa NID, której celem jest zbadanie możliwości wdrożenia w Polsce modelu konserwacji zapobiegawczej (preventive maintenance). Zamiast reagować na zniszczenia, system opierałby się na regularnym monitorowaniu stanu technicznego obiektów, co pozwoliłoby uniknąć kosztownych remontów kapitalnych.

Kluczowe założenia projektu:

- **Współpraca międzynarodowa:** Projekt bazuje na doświadczeniach holenderskiego Monumentenwacht, słowackiego ProMonumenta oraz norweskich strategiach ochrony dziedzictwa w obliczu zmian klimatu. Partnerem projektu jest Norweski Dyrektoriat ds. Dziedzictwa Kulturowego (Riksantikvaren).
- **Mobilne Zespoły Inspekcyjne:** W ramach NID powołane zostaną dwa profesjonalnie wyposażone zespoły, które będą docierać bezpośrednio do zabytków, oferując specjalistyczny audyt oraz wykonując drobne, doraźne naprawy (np. czyszczenie rynien), które nie wymagają pozwoleń administracyjnych.
- **Wsparcie dla właścicieli:** Po inspekcji właściciel obiektu otrzyma przejrzysty raport z wytycznymi dotyczącymi dalszego utrzymania zabytku.
- **Koncentracja na architekturze drewnianej:** Ze względu na skalę zagrożeń, pilotaż skupia się w pierwszej kolejności na obiektach drewnianych.

Projekt w liczbach

Realizacja HeritoLAB zakłada osiągnięcie konkretnych wskaźników w ciągu trzech lat trwania projektu:

- **130 obiektów zabytkowych** objętych monitoringiem i audytem technicznym.
- **24 wydarzenia edukacyjne i popularyzatorskie**, w tym szkolenia dla właścicieli i zarządców.
- **285 osób przeszkolonych** w zakresie metod konserwacji zapobiegawczej.
- **2 mobilne zespoły inspekcyjne** gotowe do pracy w terenie.

Nowa filozofia ochrony dziedzictwa

HeritoLAB to nie tylko inspekcje, ale strategiczna platforma wsparcia, która ma stymulować „ekonomię dziedzictwa” poprzez ożywianie tradycyjnego rzemiosła i promowanie niskich emisji w konserwacji. Projekt buduje pomost między administracją a obywatelami, oferując realną pomoc właścicielom zabytków, szczególnie w regionach o mniejszym potencjale ekonomicznym.

Efekty polskiego pilotażu posłużą nie tylko do budowy ogólnokrajowego systemu w Polsce, ale zostaną także wykorzystane przez partnerów norweskich do doskonalenia ich własnych rozwiązań systemowych.